

---

## Dinicu Golescu, peregrinul român în Elveția și Italia

---

Petre DIN

**Cuvinte cheie:** Dinicu Golescu; filosofia luminilor; administrație modernă; mentalitate; boier.

**Keywords:** Dinicu Golescu; philosophy Enlightenment; modern administration; mentality; nobleman.

Procesul de constituire a României moderne a antrenat forțe sociale diferite și personalități cu opțiuni politice diverse. În primele trei decenii ale secolului al XIX-lea Dinicu Golescu, exponent al luminismului, a ocupat o poziție marcantă în devenirea modernă a spațiului românesc, fiind o excepție fericită într-o lume dominată de lux, petreceri și o stare latentă a spiritului<sup>1</sup>.

Născut la 7 februarie 1777, Dinicu Golescu a fost un boier și cărturar român, fiul banului Țării Românești, Radu Golescu și al Zoîței Florescu, clucereasa. A ocupat diverse funcții în aparatul administrativ al țării, ajungând până la cea de mare logofăt. A înființat în 1826, pe moșia sa din Golești, o școală în care aveau accesul gratuit tineri idiferenți de structura socială din care proveneau. În această școală se predau limbile română, germană, latină și italiană, cu două cursuri: unul „ghimnasticesc” și altul „filosoficesc”<sup>2</sup>. În 1827, Dinicu Golescu împreună cu Ion Heliade Rădulescu întemeiază „Societatea Literară” din București, iar ședințele acestei societăți aveau loc în casele somptuoase ale sale<sup>3</sup>.

Cărturarul român a contemplat oamenii și realitățile în manieră creatoare, realizând extrapolări pe care le-a tipărit spre a fi material de reflecție pentru contemporani. Notele sale cuprind referiri critice la situația de înapoiere socială, politică și culturală a Țării Românești, dar și inițiative de ameliorare a condiției marginale a conaționalilor săi. „Și azi avem nevoie de oameni cari să compare starea noastră, desigur nenorocită, cu starea mai fericită a altor țări și neamuri. Acel care o face trebuie să țină seama, înainte de toate – fără care condiție ar fi dat numai o lucrare de curiozități și interes trecător – de motivele exclusiv morale al bunei stări de care se bucură Europa, în adevăr civilizată, el trebuie să descopere sufletul de muncă și jertfă, de solidaritate și ideal, de stăpânire și folosirea naturii”<sup>4</sup>.

În călătoria sa prin Elveția, Dinicu Golescu observă diferențele de nivel de trai între statele occidentale și cele din Muntenia. În timp ce țărani vestici mergeau la muncile câmpului îmbrăcați curat, ca în zilele de sărbătoare, cu pălării, pantaloni și cizme scurte, țărani români erau desculți și zdrențăroși. „Și acest neam, muncitor; și când m-am dus, fiind vremea secerișului, iar când m-am întors, al ogorului, am văzut câmpurile pline de muncitori, care așa de frumos îmbrăcați, încât puteai zice cinevaș că sunt gata de bal, iar nu de muncă; căci toți aveau în cap pălării mari, legate cu o panglică lată și cu colțurile atârinate, îmbrăcați cu spențuri de postav roșu, în pantaloni negri numai până în genunchi, din genunchi până jos – ciorapi de bumbac și cizme scurte, puțin mai sus de glezne, legate ca cele soldățești. Când am văzut acele câmpuri roșind și negrind, și căpătâiele panglicilor fâlfâind în vânt, mi-au fost cu

---

1 Anastasie Iordache, *Pe urmele Goleștilor*, Editura Sport-Turism, București, 1982, p. 72.

2 George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*, Editura Meridiane, București, 1972, p. 82.

3 *Ibidem*.

4 Nicolae Iorga, *Oameni care au fost*, vol I, Editura pentru Literatură, București, 1967, p. 266.

neputință să nu-mi aduc aminte când am fost și eu în câmp, la seceriș și la coasă, cu doao-treisute de oameni: zic să nu-mi aduc aminte de ticăloșia făuritorilor Țării Românești, de goliciunea și trențerătura hainelor. Și mai vârtos, cum era de peste Olt, trebuia să fie și negri, pârliti, întocmai ca unele dobitoace ce ies rău din iarnă, slabe și pârlite”<sup>5</sup>.

După prezentarea acestor realități elvețiene cărturarul român se referă la aspectele administrative din Muntenia. În statele vestice funcțiile se ocupă pe baza meritelor personale, prin absolvirea unor școli de profil, iar promovarea se realizează în mod treptat, prin acumulări repetate de experiențe administrative. În Țara Românească funcțiile se ocupau nu datorită competiției, ci se cumpărau. Premisa obținerii acestor funcții era apartenența la structura socială a marii boierimi. Persoanele care și-au cumpărat funcțiile voiau să-și recupereze cheltuielile și în acest scop solicitau sume mari de bani de la cei situați ierarhic pe o treaptă inferioară. Ceea ce amplifică incompetența era faptul că, în lipsa unor școli specializate în administrație, majoritatea funcționarilor nu aveau nici cel puțin competențele necesare de a concepe un raport către domnitor. „O! ce amărâtă viață al acestui norod, ce lăcuiește pe acest bogat pământ! O! ce agoniseală nedreaptă cu numire de iraturi ale boierilor! Nelegiuită și vrednică este de blesteme, căci aceasta ne-au învârbat, această stă împotriva unirii, împotriva frății, împotriva tuturor celor bune cugete; aceasta ne-au și sărăcit, vânzarea zic a tuturor iraturilor, de la cea dintâi treaptă, până la cea din urmă, apoi cumpărătorii, sau îndoiti, sau întreit împlinesc după cum îi vor lăsa cugetul. Această împreună sumă, de va socoti-o unul care au umblat prin țară și îi sunt cunoscute toate urmările slujbașilor, o va găsi-o că apropie birul cel drept, de peste tot anul, al tuturor locuitorilor Țării Românești; căci cumpărătorii, polcovnicii Craiovi, armășii, polcovnicii Cernețului, tretii Divanului Craiovi, izbășia Divanului, toți vâtașii de plaiuri, toți condicarii, toate judecătoriale, toți polcovnicii și căpitani, toți calengii sameșul vistierii, isprăvnicile, sameșiile și zapclicurile, dorobonția, ceaușii, polcovnicile, acestea zic; toate, vânzându-se, cine poate zice că cumpărătorii nu iau toată țara, pe tot anul, o sumă foarte mare și fără de nicio dreptate; căci, în toată lumea, toți cei ce slujesc patriii iau numai leafa, și cel ce face vreo deosibită slujbă, sau vreo jertfă pentru patrie, i să dă deosibită cinste, cum sunt cavaleriile, ce toată Evropa le împarte”<sup>6</sup>.

Spiritul său de observator atent al realităților administrative se materializează și în cazul Elveției. Dinicu Golescu menționează că organizarea țării este structurată în 22 de cantoane și, în scopul înțelegerii acestor unități administrative, compară cantonul cu județul. „Cantonul să poate socoti ca un județ, cu atâta numai deosebire că fieșcare canton își are obiceiurile și pravilele lui, care să potrivesc cu foloasele locului, fără de a avea putere de a să amesteca la un canton la stăpânirea altuia, cu toate că în cantonul Bern lăcuiesc toți elcii cei streini, și poate a să numi cel dintâi oraș. Fieșcare canton își are monedă, având deosebire marca unuia de a altuia”<sup>7</sup>.

Adept al filosofiei luminilor și al democrației helvetice, Dinicu Golescu evidențiază aceste valori esențiale ale secolului al XIX-lea prin reflecții și judecăți de valoare ce satisfac spiritele avide de noutăți ideatice. „În toată Elveția, nobil și prost nu este, ci toți sunt frați compatrioți”<sup>8</sup>.

Discursul cărturarului român este structurat în esență pe două paliere. Primul dintre ele ne relevă falia între spațiul moldo-muntean, rudimentar, sărac și gestionat de o administrație barbară, și Europa care începe peste Carpați, caracterizată printr-o evoluție statală preocupată de prosperitatea și demnitatea persoanei umane. Al doilea palier relevă falia dintre clasa politică din cele două provincii românești și masa contribuabililor redusă la mizerie și sărăcie. Cât timp sărăcia contribuabililor și ignorarea de către elita socio-politică a condițiilor existențiale ale țăranilor erau note dominante ale societății moldo-muntene, reintegrarea acesteia Europei era doar un deziderat<sup>9</sup>.

Contemplarea peisajelor naturale ale Elveției și analiza administrației, justiției și a relațiilor civice dintre cetățenii cantoanelor îi amplificau prețuirea pentru virtuțile democrației helvetice, dar și tristețea pentru Țara Românească situată la periferia Europei civilizate. În aceste condiții de jafuri și incursiuni ale armatelor străine construcțiile edilitare românești aveau dimensiunea efemerului, în timp ce în Occident edificiile aveau un caracter somptuos. „Atunci ce rămâne să facă unul ca mine, decât aducându-mi aminte că în patria mea, din pricina

5 Dinicu Golescu, *Însemnare a călătoriei mele*. Constantin Radovici din Golești, făcută în anul 1824, 1825, 1826, postfață și bibliografie de Mircea Iorgulescu, Editura Minerva, București, 1977, pp. 95-96.

6 *Ibidem*, pp. 79-80.

7 *Ibidem*, pp. 153-154.

8 *Ibidem*, p. 154.

9 Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999, pp. 197-198.

nestatorniciei, nici un fel de pedeapsă nu poate sta în ființă, zic ce rămâne să facă alt decât a ofta? Căci cele ce lucrăm muncind în 10 ani, numai într-o zi le pierdem, lăsându-ne patria și fugind prin țări streine. Împărații Europei să bucure când văd acest fel de casă și când supușii lor zidesc, sădesc și înfrumusețază orașele și satele; iar ai noștri să bucure când nu ne rămâne cărămidă peste cărămidă. Când voi vrea să blestem pe cel mai mare vrăjmaș al meu, e destul de vei zice: să-i fie într-un zadar lucrurile sale. Numai a zecea parte din câte chiar mâinile mele au lucrat, și numai într-acele rele zile întru care tot omul sta închis la căldură, și acum, la cele mai multe sădări nici locurile nu să cunosc. Și când voi voi să însemneze prăpădenia a toată Țării Românești, ce au încercat-o în 5 rânduri în soroc de 26 de ani, trebuie să fac un tom întreg, coprinzător numai de acele obștești stingeri ale țării”<sup>10</sup>.

Călătoria lui Dinicu Golescu în Elveția îi relevă progresele unei civilizații guvernate după principiile iluminismului și ale liberalismului. Următoarea povestire vine să confirme această idee. Într-un birt a intrat un sătean care și-a cerut în mod politicos permisiunea să se așeze la masă cu celelalte persoane. El se exprima cursiv în limbile franceză, italiană și germană. Surprinși de spiritul poliglot al acestuia, vecinii de la birt l-au întrebat de unde provin cunoștințele; săteanul le-a răspuns că a învățat la școală. Ulterior fiica birtașului, în vârstă de 10 ani, a cântat la pian pentru a-și dispune călătorii. Cu tristețe sufletească, Dinicu Golescu menționează că acest fapt nu este întâlnit nici măcar în orașele Țării Românești. „La cel mai de nimic sat, anume Grhdorf, înnoptând, am găzduit la birt, unde intrând un sătean în odaia ce eram, ne-au întrebat de este primit să stea cu noi de vorbă pentru petrecerea de vreme. Carele, după multe vorbe și întrebări ce i-am făcut pentru obiceiurile și pravilele lor, după ce ne-au dat să pricepem că vorbește franțuzește, nemțește și italienește, au început și elinia, zicând trei-patru rânduri din Xenofon, și vreo doao stihuri din Omir, și întrebându-l unde au învățat elinia, ne-au răspuns că în toate satele lor trebuie să fie școală în limba națională, și care din școlari să îndulcește la învățăături, merge la școalele de prin orașe, unde sunt învățăturile mai înalte și în multe limbi; și la acele școale poate fieșcare a câștiga învățătura, după câtă râvnă va avea. Apoi au venit copila birtașului ca de 10 ani, și ne-au cântat cu clavirul și cu glasul, și alții ce să silea în tot chipul să ne odihnească. Și alte multe ce abea le vede cinevaș, și foarte rar, în orașele noastre, le-am văzut într-un sătucean, pe care harta nici că îl are, pentru micșorarea lui”<sup>11</sup>.

Cărturarul român a fost impresionat de orașele elvețiene luminate cu felinare, birturi curate și mobilate, drumuri bine întreținute, cu semne indicatoare care favorizau călătoriile și funcționarea poștelor. Aceste aspecte contrastau în manieră dureroasă cu realitățile din Țara Românească, unde căruțele poștale stăteau împotmolite zeci de ore prin stații și în care călătorii dormeau pe scânduri. Defecțiunile administrației românești se explicau prin sentimentul de insecuritate datorat invaziilor străine și deturnării fondurilor dinspre lucrările de utilitate publică spre lux și petrecere<sup>12</sup>.

În sensul riguros al cuvântului, frica desemnează o imagine șoc, generată de conștiința unui pericol iminent care periclitează existența noastră. Este oare cazul să utilizăm această imagine a insecurității la nivelul colectivității românești în secolele XVIII-XIX? În mod mai general, componentele psihologice ale mulțimii sunt influențate de caracterul absolut al judecăților, rapiditatea contagiunilor care contribuie la diminuarea spiritului critic, dispariția simțului de responsabilitate personală și subestimarea forței adversarului<sup>13</sup>.

Prin reliefaarea gravelor disfuncționalități din administrația Țării Românești și prin invocarea civilizației occidentale ca paradigmă a dezvoltării țării, Dinicu Golescu are un rol important în devenirea modernă a spațiului românesc. „Când un boier de la 1820, un mare boier, un mare stăpân de pământuri și de oameni, scrie cartea de căință, de durere pentru suferința omenească, de rușine pentru „barbaria românească”, pe care a făcut-o Dinicu Golescu, acesta e lucrul cel mare. Și peste această stare de spirit a boierimii de la 1820-1830 a folosit mai mult pentru întemeierea României moderne decât toate marile discursuri revoluționare, învățate pe dinafară, de la 1848”<sup>14</sup>.

Ajungând în apropierea orașului Zürich, în localitatea Altetten, Dinicu Golescu a fost surprins de cunoștințele de geografie ale unui cetățean. Chestionat de unde vine, boierul i-a menționat că de la Kronstadt. Cetățeanul elvețian l-a întrebat din nou pentru a clarifica dacă este în discuție orașul Kronstadt din Transilvania sau cel din Rusia. Dinicu Golescu a continuat conversația întrebându-l pe hangiu despre identitatea

10 Dinicu Golescu, *op.cit.*, p. 155.

11 *Ibidem*, pp. 156-157.

12 Anastasie Iordache, *op. cit.*, p. 128.

13 Jean Delumeau, *Frica în Occident (secolele XIV - XVIII). O cetate asediată*, Editura Meridiane, București, 1986, p. 27.

14 N. Iorga, *op.cit.*, p. 267.

persoanei care l-a impresionat prin cunoștințele de geografie. Acesta i-a răspuns că este un țăran care sosise la han deoarece la data respectivă soseau ziarele. Cunoștințele de geografie ale elvețianului l-a determinat să-și amintească că logofătul M. Băleanu primise o scrisoare de la Cancelaria Logofeției cu adresa: „*La Mehadia în ținutul Transilvaniei*”. Acest fapt argumenta ideea că niciun funcționar de la Curtea Domnească nu cunoștea că Mehadia se situa în granițele Țării Românești, chiar dacă se învecina cu Transilvania. „*Coborând la birt, m-au întrebat un om de unde venim. Eu spuindu-i că de la Cronștatul din Transilvania, ce să hotărâște cu Valahia? Căci este Cronștat și în Rusia, și trebuia să-i fac deosebire. Eu văzând că are știință geograficească, am întrebat pe birtaș: „Ce om este ?” El ne-au răspuns că este țăran plugar, și că au venit căci astăzi este zio gazetarilor, și că să strâng unii de le cetesc; și că de vrem să le cetim, să intrăm în odaia obștii, unde, intrând, am găsit alții trei-patru ca acela, cu foi de gazeturi în mâini. Atunci m-au coprins gândurile, văzând că țeranii Elveției, vrând să știe ce curge în lume, să strâng și cetesc gazeturi. Și cel ce m-au întrebat de unde viu, ne-au făcut destulă dovadă că sau au cetit geografie sau că de multe ori s-au uitat pe hartă. O! ce întristată aducere aminte! Căci în anul 1824 mergând la Cluj, Pesta și Mehadia cu dumnealui fratele logofătul Manolache Bălăceanu, au primit o scrisoare de la cinstita canțelaria logofeției cei mari, asupra cării adresul era: „Cătră dumnealui..., la Mehadia, în ținutul Transilvaniei”!. Din care să cunoaște că niciunul din canțelariști nu au știut că Mehadia nu era în ținutul Transilvaniei, cu toate că este aproape de hotarele Valahiei – iar elvetul plugar, și peste patru împărății departe, au știut care unde este și cu care loc să hotărâște”<sup>15</sup>.*

Este interesant de menționat că Dinicu Golescu înțelege la adevărata sa dimensiune uriașul dezavantaj pentru o țară care exportă materii prime la prețuri minimale și care devin ulterior produse de import la sume ridicate. Pentru o asemenea economie, balanța comercială este negativă datorită faptului că importul este ridicat prin comparație cu exportul. „*Această mulțime de fabrici sunt în toate ținuturile europenești, căci au aceste fabrici fieșcare stăpânire își folosește norodul, de aceia fac și felurime de ajutoare acelora ce întemeiază fabrice, iar nu împotrivă, să le ia domnii bani, pentru că au fabrici. Mare pagubă este la o țară de a-ș scoate tot materialul nefabricarisit, vânzându-l în alte țări, cu un prost preț, și apoi să-l cumpere iarăș, cu preț de 30 de ori mai mult. Mare pagubă este când o țară în veci cumpără niciun lucru fabricarisit dintr-o ceasta, – cum este în ticăloasă patria noastră, care are în lung 2 hotare, unul despre mează-zi, și altul despre mează-noapte, și pe amândoa în veci să exportarise monedă, neimportarindu – să pe nici un hatar măcar un ban. Și pun cel despre mează-noapte, exportarise negușitorii prin mărfurile de la Lipsia și Paris, iar prin cel despre mează-zi, milostivii domni, prin arende domniilor”<sup>16</sup>.*

În lucrarea sa, Dinicu Golescu se referă și la dezvoltarea învățământului universitar elvețian, afirmând că la Geneva și-a trimis copiii, Ștefan și Nicolae, la studii. La Universitate tinerii au șansa să învețe limbile germană, greacă, latină și italiană dar au și profesori care îi deprind cu arta zugrăvitului, dansului și muzicii. Sistemul este atât de funcțional încât un tânăr poate ajunge cu siguranță doctor, inginer, matematician sau bun negustor.

Un puternic impact asupra sensibilității sale l-a avut vizitarea Veneției, dependentă din punct de vedere politic de Austria. Orașul are o vechime de 1300 de ani și este străbătut de 530 de canale. Curiozitatea și avditatea de informații sunt note definitorii ale personalității sale manifestate și în Regatul lombardo-venețian, când menționează că aceste canale erau circulate de gondole, acoperite în mod asemănător cu trăsurile. Dinicu Golescu remarcă piața San Marco unde își aveau reședințele somptuoase dogii și membrii Senatului. Muzeele de artă, parcurile, clădirile bogat decorate sunt rezultatul travaliului și al talentului locuitorilor venețieni.

În spiritul filozofiei luminilor, Dinicu Golescu militează pentru dezvoltarea învățământului prin trimiterea de tineri să studieze în străinătate și la întoarcerea în țară să realizeze traducerea unor lucrări necesare spiritului românesc. „*Aceste toate auziri și vederi m-au silit să fac cunoscut fraților compatrioți, adevărul asupra acestui folos, zicând că părinții nu să cuvine să mai aibă alte grije decât, de la vârsta carea copilul începe a vorbi, să înceapă a-i învăța în limba națională a citi și a scrie deșteptându-i spre datoriile catehismului legii, și oareșce învățătură într-a-cea strină limbă prin care socotește că să va cuveni să auză tot cursul învățăturii lor. Poate cinevaș va zice că, până la vârsta de 8 ani, ce va putea copilul învăța? La aceasta răspunz că acest folos stă în mâna meșteșugului dascălului și a părinților îndemnare și mijloc, căci eu destul m-am rușinat când am văzut în pensioane copii de 8-9 ani să știe ce n-au știut ai mei de 20 de ani, să vorbească, zic, trei limbi slobod și să aibă știință de catehismul bisericesc atât, cât peste puțință ar fi fost să crez, de nu aș fi auzit; cum și mare propășire la toată începerea învățăturii”<sup>17</sup>.*

15 Dinicu Golescu, *op. cit.*, pp. 159-160.

16 *Ibidem*, p. 172.

17 *Ibidem*, p. 171.



Ajungând la Vicenza, oraș cu arhitectură medievală, este impresionat de existența celor trei teatre. Rațiunea acestor instituții de cultură se datorează nu atât demografiei locuitorilor, cât interesului masiv al acestora pentru cultură și muzică. Acest fapt este cu atât mai mult de menționat cu cât în București, la o populație de 100.000 de locuitori există un singur teatru, în care spectacolele au loc în limba germană. *„Oraș, tot în cea Lombardo-Veneticească Italie, cu ziduri iară vechi și cu trei theatre. Și după ce sunt câte trele în lucrare, de multe ori dau câte o bucată de 10 ori: și această nu să urmează căci este orașul prea mult lăcuit, ci, mai vârtos, împotrivă; ci căci acest neam este iubitori de muzică și vor prea mult să auză faptele cele virtuose și iroicești ale celor mari și vrednici de laudă oameni din vechime. Și cel mai sărac orășan trebuie să meargă cu nevasta, și cu copiii, – cum am văzut și la satele Austrii, birnici cu nevasta și cu copiii la theatru; căci, într-aceste locuri, socotesc theatrele de folositoare, fiindcă ne arată pildele acelor vrednici de pomenire”*<sup>18</sup>.

În identificarea de noutăți, Dinicu Golescu se dovedește preocupat de tehnica agricolă, de sistemul de irigații din Italia, întreținerea drumurilor și de funcționarea instituțiilor de cultură. Find originar dintr-o țară în care rețeaua de drumuri pe timp ploios devenea aproape impracticabilă, boierul român este impresionat de cele constatate în Regatul lombardo-venețian. *„Și până la acest oraș, drumul tot așa înfrumusețat este, încât streinul călător trebuie să vorbească întâi pentru drumuri, apoi pentru orașe. Acest oraș Verona este destul de frumos și atât de mare încât are trebuință de lăcuitori, iar nu lăcuitorii de noao zidiri. Tot omul pe drumuri să se bucure; iar în orașe intrând, să se întristeze; căci, din cele ce vede, judecă mărimea între care să află întru cei vechi om”*<sup>19</sup>.

Contactul cu orașul Milano a avut un impact considerabil la nivelul sensibilității lui Dinicu Golescu, prin spiritul gospodăresc al locuitorilor săi, prin clima blândă și natura fermecătoare. Grandoarea și somptuozitatea domului din Milano era superioară monumentalității bisericii Sf. Ștefan din Viena. Fațada exterioară era ornamentată cu 700 de statui de marmură și cu diverse flori sculptate exclusiv din marmură. Cel mai mare teatru din Imperiul Habsburgic era cel din Milano, care prin dimensiunea și numărul de spectatori era printre cele mai mari din Europa. Spre deosebire de locuitorii orașului Milano, care în timpul sezonului estival frecventau în număr sporit băile, cei din Muntenia locuiau tot în orașe așteptând de la domnitor sprijinul în ocuparea unei funcții publice. *„Și cu toate, că la vremea când am fost, lipsea cei mai mulți din noblețe și din neguțătorii cei mari, pe la moșii, pe la băi, pe la sate, căci aceasta în toate părțile să urmează, cum și la Viena, când mă aflam, bez poliția și neguțătorii prăvăliași, puțini erau din ceilalți, lipsind mai toți cu mari miniștri, boieri, neguțători, și chiar împăratul și împărăteasa, toți pe afară, și din ce rămăseseră în Viena, cei mai mulți pleca sâmbătă seara și să întorcea luni de dimineață. Iar noi numai ne naștem și putrezim în oraș, așteptând mila stăpânirii, câte cinci și zece ani, sau până ne va veni rândul, sau până când să va milostivi stăpânirea, sau până vom ajunge întru aceea vârstă la care ni să cuvine să dobândim aceea boierie care o cerem cu doaozeci de ani mai înainte, sau până când vom afla mijlocul trăind, pierdem viața împărătească, viața veselă, viața odihnită, cea țărănească, căci atunci am trăi dintru al nostru, atunci nu am avea lipsă niciodată”*<sup>20</sup>.

Dinicu Golescu, reprezentantul clasei politice venale și corupte din Țara Românească, prezintă uriașul decalaj social, economic, politic și cultural existent între spațiul moldo-muntean și cel din Europa Vestică. Conștient de acest fapt, a luat inițiativa de redeșteptare și regenerare națională printr-un program de reforme menite de a structura conștiința națională. În acest sens, el propune învățarea limbilor străine, sprijinirea tinerilor întorși de la studii din străinătate pentru a-și publica cărțile, dezvoltarea învățământului prin salarizarea stimulativă a profesorilor și întruniri cu personalități remarcabile ale culturii europene și ale căror idei transpuse în realitatea românească vor conduce la progresul acesteia<sup>21</sup>.

Exponent al structurilor sociale privilegiate, cărturarul român s-a detașat de alți boieri luminați prin radicalitatea opiniilor sale. Dinicu Golescu s-a integrat opiniei celor care susțineau instituirea impozitării progresive și desființarea totală a privilegiilor. Dominat de sentimentul frustrării, boierul nu s-a lăsat copleșit de splendoarea culturii occidentale și a identificat sursa acestei măreții în munca intensă realizată în mod dezinteresat. *„Multe avem dreptul să așteptăm în zilele tulburi de astăzi, când prin văzduh plutește încă un fum de sânge nevinovat. Mai ales însă așteptăm pe omul care de la înălțimea puterii, a bărbăției, a numelui său, să spuie despre viață*

18 *Ibidem*, p. 110.

19 *Ibidem*, pp. 112-113.

20 *Ibidem*, p. 116.

21 Anastasie Iordache, *op.cit.*, pp. 135-136.

și viitorul nostru, răzimat pe comparații drepte pentru a trage încheieri crude, cu aceeași sinceritate, ca Dinicu Golescu, ceea ce spunem întorcându-se din „Europa”, cu sufletul schimbat, acest frumos al vremii vechi”<sup>22</sup>.

Doleanța cărturarului român – scoaterea țării din letargia în care ajunsese, devine o temă predilectă asupra căreia va pleda cu insistență în scrierea sa. Călătorind prin statele vestice ale Europei, Dinicu Golescu se întorcea în Țara Românească cu speranța într-un viitor mai bun pentru conaționali săi. El finaliza volumul prin convingerea că adoptarea unui program de reforme ar însemna revitalizarea conștiinței naționale și progresul țării sale. „Și căci nădejdea este nedespărțită de tot omul ce să află încă pre pământ, această nădejde având și eu mă bucur nădăjduind că, negreșit, va veni vremea într care patria mea, nu zic în puțini ani, să se sămuiască întocmai cu orașele cele mari ce am văzut; că măcar pasul cel dintâi să se facă, ce aduce toate noroadele spre fericire, carele pas este unul și numai unirea spre folosul obștii, ce de multe ori am cuvântat”<sup>23</sup>.

La finalul sudiului considerăm că se impune formularea următoarelor concluzii:

Numeroase aprecieri i-au fost atribuite cărturarului român Dinicu Golescu în ultimii o sută optzeci de ani de când a văzut lumina tiparului opera sa fundamentală pentru devenirea României moderne *Însemnare a călătoriei mele. Constantin Radovici din Golești, făcută în anul 1824, 1825, 1826*. În pofida faptului că mai efectuase alte două călătorii, în Franța (1802) și în Rusia (1823), numai călătoriile din anii 1824, 1825 și 1826 l-au fixat în posteritate ca un simbol al renașterii naționale din letargia secolului fanariot.

Volumul oferă prin comparație imagini economice, sociale și politice ale Europei Occidentale și ale Țării Românești în mentalitatea unui boier, Dinicu Golescu, promotor al filosofiei luminilor. Cărturarul român pledează pentru o administrație modernă în spațiul românesc, pentru dezvoltarea economiei prin stimularea înființării de fabrici, dezvoltarea învățământului prin înființarea de școli cu liberul acces al tinerilor și prin impunerea de noi relații între clasa politică și locuitorii Țării Românești.

#### **Dinicu Golescu, the Romanian pilgrim in Switzerland and Italy** (Summary)

Numerous assessments have been attributed to Romanian scholar Dinicu Golescu in the last 180 years since saw the light of day his fundamental work for the becoming of modern Romania – „Notes of my journey. Constantin Radovici din Golești”, opera written in the years 1824, 1825, 1826. Despite the fact that there he had made another two trips, to France (1802) and Russia (1823), only travels in the years 1824, 1825 and 1826 have set him in posterity as a symbol of the national revival from the lethargy of the Phanariot century.

The volume provides comparatively economic, social and political aspects of Western Europe and Romanian Country in the mentality of a nobleman, Dinicu Golescu, promoter of Enlightenment philosophy. The Romanian scholar argues for a modern administration in the Romanian space/area, for economic development through the establishment of factories, for development of education by establishing schools with free access of young and by imposing new relationships between politicians and residents of Romanian Land.

22 Nicolae Iorga, *Oameni cari au fost*, vol I, Editura pentru Literatură, București, 1967, pp. 287-288.

23 Dinicu Golescu, *op. cit.*, p. 179